

ทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book

Attitude of investing in digital assets, an e-book case study.

ปณิธาน สละชั่ว^๑ และ ภัทรกิตติ เนตินิยม^๒

^๑นิติศตปริชญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^๒อาจารย์ที่ปรึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การค้นคว้าวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสนใจการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ซึ่งจะใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ คนที่อ่านหนังสือ คอนเทนต์ออนไลน์ และ E-book จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์โดยการใช่วิธีทางสถิติ ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตารางไขว้ และ การทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่ว่าสินทรัพย์ดิจิทัลมีมูลค่าในตัวเอง การเข้าถึงได้ง่ายของสินทรัพย์ดิจิทัล และความปลอดภัยของสินทรัพย์ดิจิทัล มีผลต่อความสนใจการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และความคิดเห็นด้านการซื้อหนังสือเพื่อสะสม ได้แก่ หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือขายดี หนังสือที่ตีพิมพ์ครั้งที่ 1 และ หนังสือรุ่นพิเศษ มีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: ทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล, e-book

Abstract

The purpose of this research is to study the interest in investing in digital assets, an E-book case study, which uses a survey research method. The sample group was people who read books, online content and e-book of 400 people using questionnaires as a tool to collect data. analyzed by using statistical methods. It consists of frequency, percentage, mean, standard deviation, cross tabulation and chi-square test.

The results showed opinions that digital assets have value in themselves, accessibility of digital assets and security of digital assets affects investment interest in digital assets, E-book case study at the 0.05 level of significance, and opinions on the purchase of books to collect, i.e. the bestseller book, the first published book and special edition's book affects investment's attitude in alternative assets case study E-book at the level of significance 0.05

Key words: Attitude of investing in digital assets, e-book,

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

จากผลสำรวจของสำนักอุทยานการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประชากรไทยอ่านหนังสือมากขึ้นถึง 80 นาทีต่อวัน โดยมีผู้อ่าน E-book เพิ่มขึ้นถึง 75.4% และจากการคาดการณ์ของ PWC Thailand (2561) ได้คาดการณ์อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของตลาด E-book ในประเทศไทยอยู่ที่ 14% จากมูลค่า 2,960 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 5,705 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2565 และอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อปีของตลาด E-book ในเอเชียแปซิฟิกอยู่ที่ 7.7% จากมูลค่าตลาด 180,670 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2560 เป็น 262,396 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2565

จากการศึกษาพฤติกรรมการอ่านและซื้อหนังสือของคนไทยโดยสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและศูนย์พัฒนาวิจัยสังคมและธุรกิจ (2558) พบว่าในประชากรที่มีอายุ 15-69 ปี จำนวน 3,432 คน เผยให้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อหนังสือมากที่สุด คือ 1. เนื้อหาอยู่ในความสนใจ คิดเป็น 46.1% 2. ราคาสมเหตุสมผล คิดเป็น 14.9% 3. รูปเล่ม/ภาพประกอบสวยงาม คิดเป็น 12.9% นอกจากนี้ยังพบว่า 1 ใน 3 ของตัวอย่างหรือคิดเป็น 36.7% ซื้อหนังสือเพื่อสะสม ทั้งนี้การสะสมยังสามารถเป็นการลงทุนได้

การซื้อของสะสมนั้นถือเป็นหนึ่งในการลงทุนในสินทรัพย์ทางเลือก (Alternative Asset) โดยสินทรัพย์ทางเลือกนั้นจะอยู่นอกเหนือจากสินทรัพย์พื้นฐาน (Traditional Asset) สินทรัพย์ทางเลือกประกอบไปด้วย ภาพวาด งานศิลป์ แสตมป์ ไวน์ นาฬิกาหุรรยยนต์คลาสสิก เป็นต้น ซึ่งของสะสมเหล่านี้จะให้ผลตอบแทนเป็นส่วนต่างของราคา (Capital gain) ที่สูงขึ้นจากกลไกราคาในตลาด และยังให้ความพึงพอใจในการครอบครองอีกด้วย นักลงทุนที่ถือครองสินทรัพย์ทางเลือกเหล่านี้จะได้รับประโยชน์จากการถือครองคือ 1. ลดความเสี่ยงของพอร์ต 2. เพิ่มอัตราผลตอบแทน 3. ป้องกันความเสี่ยงจากภาวะเงินเฟ้อ (ฉัตรพงศ์ รัตนจิรัฐ, 2553)

ในปี ค.ศ. 2008 ซาโตชิ นากาโมโตะ ได้คิดค้น Protocol Internet ที่มีชื่อว่า Block chain โดยจุดประสงค์ของ Block chain นั้นเกิดขึ้นมาเพื่อกระจายศูนย์กลางให้ทุกคนสามารถเข้าถึง Block chain ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดย Block chain นั้นคือเบื้องหลังสกุลเงินดิจิทัล (Cryptocurrency) ที่ชื่อ Bitcoin ซึ่งเป็นสกุลเงินคริปโตสกุลแรกที่มีจำนวนจำกัดเพียง 21 ล้าน โทเคน (Token) แต่ด้วยข้อจำกัดต่างๆของ Bitcoin ทำให้มีผู้พัฒนาสกุลเงินคริปโต (Cryptocurrency) เพิ่มขึ้นเพื่อปรับปรุงข้อจำกัดของ Bitcoin ช่วงปลายปี ค.ศ. 2017 ได้มีการเปิดตัวดิจิทัลโทเคน (Token) รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า NFT (Non-Fungible Token) ที่มีคุณสมบัติคือ ไม่สามารถมีสิ่งใดมาทดแทนได้ และไม่สามารถแบ่งออกหรือรวมเข้าเป็นหนึ่งได้ ซึ่งแตกต่างจากสกุลเงินดิจิทัลทั่วไปที่สามารถทดแทนกันได้ ในปัจจุบันมีการใช้ NFT เป็นสิ่งแทนของสินทรัพย์ดิจิทัล อาทิ สินทรัพย์ในเกมส์ งานศิลป์ดิจิทัล หรือใช้เป็นสิ่งแทนสินทรัพย์จริงเช่น สินค้าหุรรยยนต์ เป็นต้น (Regner Schweizer และ Urbach, 2019)

Nadini Alessandretti Giacinto Martino Aiello และ Baronchelli (2021) ได้แบ่งหมวดหมู่ของ NFT ออกเป็น 6 หมวดหมู่ ได้แก่ งานศิลป์, ของสะสม, เกมส์, เมตาเวิร์ส, อื่นๆ และ อรรถประโยชน์ และได้สำรวจสถิติในช่วงเวลา ระหว่างเดือนมกราคมปี ค.ศ. 2019 ถึงเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ. 2020 โดยรวมแล้วพบว่า Volume ของงานศิลป์เติบโตขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันจำนวนธุรกรรมของงานศิลป์กลับลดลง ทำให้สรุปได้ว่าราคาของงานศิลป์สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจากราคาโดยเฉลี่ยของ NFT อื่นรวมกัน

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ของการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลประเภท NFT ที่เป็นของสะสม ผู้วิจัยจึงสนใจกรณีศึกษา E-book ที่เป็น NFT ประเภทของสะสม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทนี้แก่ผู้ที่สนใจในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสนใจในการลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ทางเลือก กรณีศึกษา E-book” มีประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ คนที่อ่านหนังสือ คอนเทนต์ออนไลน์ และ E-book จำนวนไม่แน่นอน ผู้ศึกษาจึงต้องกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane จากนั้นจึงออกแบบ แบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์โดย สุกนธ์ วัฒนาประสิทธิ์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของประชากรในสังคมนั้นกับศาสตร์อื่นที่มีบทบาทหรือผลกระทบต่อประชากรในสังคม ด้วยความแตกต่างของประชากรเหล่านี้ทำให้เป็นตัวแปรสำคัญที่นำมาใช้ในการสำรวจทางการตลาด การกำหนดตลาดของกลุ่มเป้าหมายและส่วนแบ่งทางการตลาดได้ ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะเฉพาะ ณ ตำแหน่งเวลา ซึ่งมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้ 1. อายุ (Age) ด้วยความหลากหลายของรุ่นอายุ (Generation) ทำให้ความต้องการของประชากรในแต่ละช่วงอายุไม่เหมือนกัน 2. เพศ (Gender) ในปัจจุบันการเพศมีผลต่อการตลาดอย่างมากเนื่องจากความหลากหลายของเพศที่มากขึ้นและความต้องการของแต่ละเพศมีความเป็นเอกลักษณ์ 3. รายได้ (Income) แสดงให้เห็นความสามารถในการใช้จ่ายของแต่ละบุคคลหรือครอบครัวต่อการเลือกซื้อสินค้า 4. สถานภาพสมรส (Marital Status) มีความเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม ซึ่งคนที่สมรสแล้วมักจะมีสละทางความคิดน้อยกว่าคนโสดเนื่องจากภาระผูกพันกับครอบครัวการตัดสินใจจะต้องมีการหารือคู่สมรสเพื่อป้องกันผลจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด 5. การศึกษา (Education) แสดงให้เห็นความรู้ ความเข้าใจในการเลือกรับรู้ข่าวสารทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก การตัดสินใจของผู้ที่มีการศึกษาอาจมีความสมเหตุสมผล เนื่องจากศึกษา ความรู้และทัศนคติ 6. อาชีพ (Occupation) เป็นตัวแปรที่ต้องศึกษาร่วมกับตัวแปรทางประชากรศาสตร์อื่นๆ เพื่อความมีประสิทธิภาพของการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีด้านการลงทุน เพชรีย์ ชุมทรัพย์ (2544) ได้กล่าวถึงการลงทุนไว้ว่า การลงทุนสามารถทำได้จากการเลือกจุดประสงค์ของผู้ลงทุน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ 1. การลงทุนเพื่อการบริโภค 2. การลงทุนเพื่อดำเนินธุรกิจ 3. การลงทุนในหลักทรัพย์ การลงทุนนั้นมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป ตามที่ จิรนต์ สังข์แก้ว (2547) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการลงทุนประกอบไปด้วย ความปลอดภัยของเงินลงทุน ทั้งจากการโจรกรรมหลักทรัพย์ และจากความเสี่ยงด้านต่างๆ ด้านความเสถียรของรายได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ที่นักลงทุนเลือกว่ามีการให้รายได้ที่สม่ำเสมอหรือไม่ ด้านการเติบโตของเงินลงทุน สามารถทำให้รักษาอำนาจการซื้อได้สม่ำเสมอต่อเนื่อง สามารถป้องกันความเสี่ยงจากภาวะ

เงินเพื่อได้ อีกทั้งยังมีสภาพคล่องสูง สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที ด้านการกระจายความเสี่ยงของพอร์ต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการลงทุนในระยะยาวเป็นอย่างมาก สุดท้ายด้านความพึงพอใจในภาษี การจ่ายภาษีแบบอัตราก้าวหน้ามีผลต่อการรักษารายได้และกำไรจากการขายสินทรัพย์

แนวคิดและทฤษฎีการกระจายของนวัตกรรม E.M. Roger (1962) และ Burim (2017) ได้อธิบายถึงการปรับตัวของแนวคิดหรือสินค้าที่เป็นนวัตกรรมเข้าถึงคนในสังคมไว้ว่า 5 แบบ ได้แก่ 1. กลุ่มล้ำสมัย (Innovator) คิดเป็น 2.5% ของประชากรทั้งหมด โดยนวัตกรรมจะเป็นคนกลุ่มแรกที่กล้าเสี่ยง มีแรงกระตุ้นต่อการตอบรับสิ่งใหม่ๆ 2. กลุ่มนำสมัย (Early Adopters) คิดเป็น 13.5% ของประชากรทั้งหมด คนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่สองที่จะเปิดรับและเริ่มใช้สิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่เพิ่งนำออกสู่ตลาด แรงกระตุ้นไม่เท่ากับกลุ่มแรก 3. กลุ่มทันสมัย (Early Majorities) คิดเป็น 34% ของประชากรทั้งหมด คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่เปิดใจรับของใหม่ได้รวดเร็ว เมื่อเห็นว่ามีคนเริ่มใช้งานสิ่งประดิษฐ์ใหม่กันอย่างจริงจัง 4. กลุ่มตามสมัย (Late Majorities) คิดเป็น 34% ของประชากรทั้งหมดเช่นเดียวกับกลุ่มทันสมัย คนกลุ่มนี้เป็นกลางขวนและเกือบท้ายขวนของกลุ่มประชากรในการใช้สินค้า เมื่อสิ่งประดิษฐ์ได้รับการยอมรับในคนกลุ่มใหญ่ คนกลุ่มนี้ก็จะไม่รีรอที่จะร่วมเป็นผู้บริโภคด้วย 5. กลุ่มสุดปลายสมัย (Laggards) คิดเป็น 16% ของประชากรทั้งหมด คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มสุดท้ายของประชากรที่จะเปิดรับสิ่งประดิษฐ์

แนวคิดและทฤษฎีด้านความคาดหวัง ณัฐวุฒิ เจนวิทยาโรจน์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นทฤษฎีทางเลือกที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าผู้คนไม่ได้มีพฤติกรรมการตัดสินใจที่สมเหตุสมผล เสมอไป โดยนักลงทุนสามารถยอมรับความเสี่ยงที่เกิดจากการตัดสินใจอย่างมีอคติด้วยความเต็มใจซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีความไม่แน่นอน ลักษณะสำคัญของทฤษฎีความคาดหวัง คือ นักลงทุนจะใส่ใจกับการเปลี่ยนแปลงของความมั่งคั่งมากกว่าระดับของความมั่งคั่งเอง กล่าวคือนักลงทุนมักจะคำนึงถึงการได้รับหรือสูญเสียมากกว่าความมั่งคั่งสุดท้าย ลักษณะสำคัญที่สอง คือ นักลงทุนมีทัศนคติที่ไม่คงที่และเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ตลอดเวลา ลักษณะสำคัญที่สาม คือ นักลงทุนมองการสูญเสียต่างกับการได้รับ นักลงทุนให้ความสำคัญกับการสูญเสียมากเป็นพิเศษและมักจะดูเป็นเรื่องใหญ่กว่าการได้รับ หรือเรียกว่า ความไม่ชอบการสูญเสีย (Loss Aversion)

แนวคิดและทฤษฎีด้านการรับรู้ความเสี่ยง จากคำกล่าวของ Crowdford และ Benedetto (2014) การรับรู้ความเสี่ยง คือ การรับรู้ของความเป็นได้ของความไม่แน่นอน โดยปัจจัยในการรับรู้ความเสี่ยงมี 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการเงิน 2. ด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว 3. ด้านประสิทธิภาพ และ 4. ด้านเวลา การรับรู้ความเสี่ยง เป็นความสามารถในการประเมินความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบจากการตัดสินใจ โดยปัจจัยที่จะนำไปสู่การยอมรับเทคโนโลยีมีดังนี้ ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ความเสี่ยงด้านการเงิน (Mckechnie, Winklhofer and Ennew, 2006)

แนวคิดและทฤษฎีที่ทัศนคติต่อความเสี่ยง ณัฐวุฒิ เจนวิทยาโรจน์ (2563) ได้กล่าวถึงทัศนคติต่อความเสี่ยงไว้ว่า ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับผลตอบแทนจากการลงทุน จากวลีที่ว่า High Risk High Return หรือยิ่งผลตอบแทนสูง ความเสี่ยงก็สูงเช่นกัน แต่ก็ยังมีนักลงทุนที่สนใจการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงอยู่ ทั้งนี้ความสามารถของการยอมรับความเสี่ยงและทัศนคติต่อความเสี่ยง ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งประเภทของทัศนคติต่อความเสี่ยงได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1. คนที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยง 2. คนที่เป็นกลางกับความเสี่ยง 3. คนที่ชอบความเสี่ยง

จากงานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการยอมรับการใช้เงินดิจิทัลและบิทคอยน์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในกรุงเทพมหานคร (เกียรติกร, 2561) พบว่าสาเหตุที่งานวิจัยนี้คือ ความเชื่อมั่น (Trust) ต่อการใช้งานบิทคอยน์และเงิน

ดิจิทัลสกุลอื่นๆ เนื่องจากเงินดิจิทัล (Cryptocurrency) นั้นเป็นเทคโนโลยีที่ใหม่และยังไม่เป็นที่แพร่หลายสำหรับคนไทย การไม่ยอมรับแล้วนำมาใช้นั้นจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของประเทศอย่างแน่นอน เพราะในต่างประเทศการใช้เงินดิจิทัล (Cryptocurrency) นั้นเริ่มใช้กันมากขึ้น หากประเทศไทยไม่ยอมรับการใช้งานจะทำให้ประเทศขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและล้ำหลังทางเทคโนโลยี ผู้วิจัยยังได้ผลสรุปงานวิจัยไว้ว่า จากการทำแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างที่วิเคราะห์ตามแนวคิดดังนี้ 1. ด้านความง่ายในการใช้งาน ส่งผลทางบวกในการยอมรับการใช้งาน และเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของแบรนด์ คนกลุ่ม Millennials ถูกเรียกว่า Smart consumer 2. ด้านประโยชน์การใช้งานนั้น ส่งผลทางตรงข้ามต่อการยอมรับการใช้งานดิจิทัล เนื่องจากภาพลักษณ์ของ Cryptocurrency ถูกออกแบบเพื่อแทนรูปแบบของเงิน แต่ Millennials ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) ทำให้เมื่อศึกษาและทดลองใช้ ภาพลักษณ์ของ Cryptocurrency เปลี่ยนไปเป็นช่องทางแสวงหาผลกำไรเพื่อเพิ่มสถานะและการประสบความสำเร็จทางการเงิน 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ส่งผลทางบวก ภาพลักษณ์ของเงินดิจิทัลนั้นเป็นเครื่องมือทางการเงินชนิดหนึ่งที่สามารถพัฒนาสถานะทางการเงินและประสบความสำเร็จทางการเงินได้รวดเร็วขึ้นย่อมต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีในเรื่องของสถานที่แลกเปลี่ยน ข้อมูลหรือทรัพยากรที่จำเป็น เช่น การมี ICO portal และ Digital Asset Exchange 4. ด้านผลกระทบเครือข่าย ส่งผลตรงกันข้ามเนื่องจากสื่อต่างๆ ส่งผลต่อราคาหน่วยของเงินดิจิทัลได้ ทำให้เกิดความคิดการล้มเลิกการใช้งาน Cryptocurrency เพราะการผันผวนสูงของราคาตามสื่อหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ Cryptocurrency 5. ด้านอิทธิพลทางสังคม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการใช้งานดิจิทัล 6. ด้านมูลค่าตามราคา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการใช้งานดิจิทัล 7. ด้านความเชื่อมั่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการใช้งานดิจิทัล

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book” ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์, ตารางไขว้ เพื่อหาัยสำคัญที่มีต่อความสนใจในการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลจากการทำแบบสอบถามปลายปิด โดยจะเก็บข้อมูลตัวแปรต้น โดยใช้ข้อมูลตามหลักประชากรศาสตร์ รวมถึงปัจจัยด้านการลงทุนและสินทรัพย์ดิจิทัล และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในสินทรัพย์ดิจิทัล

ประชากรในการวิจัยนี้เป็นคนที่อ่านคอนเทนต์ออนไลน์ หนังสือ และ E-book โดยประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร จึงใช้ตารางของทาโร ยามาเน่ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างจะมาจากประชากรที่อ่านหนังสือ, e-book และคอนเทนต์ออนไลน์ โดยมาจากกลุ่มในโซเชียลมีเดียจำนวน 200 คนและจากกลุ่มคนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มโซเชียลมีเดียอีก 200 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดประสงค์การวิจัย แบบสอบถามนี้ออกแบบจากตัวแปรที่ต้องการตามกรอบแนวคิดจากทฤษฎีต่างๆ ซึ่ง

ประกอบไปด้วย แนวคิดด้านการลงทุน ทฤษฎีการกระจายตัวของนวัตกรรม ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีการรับรู้ความเสี่ยง แนวคิดด้านทัศนคติต่อความเสี่ยง รวมถึงการพิจารณาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยใช้ Microsoft Excel ในการวิเคราะห์ Cross tabulation โดยใช้ฟังก์ชันตาราง Pivot และใช้เว็บไซต์ Math is fun เพื่อคำนวณ Chi-Square test โดยข้อมูลวิจัยจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 11 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ระยะเวลาในการอ่านหนังสือ ประเภทของหนังสือที่อ่าน จุดประสงค์ของการซื้อหนังสือ และความคาดหวังของราคา E-book เทียบกับราคาหนังสือ โดยคำถามทั้งหมดในส่วนนี้จะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับการเงินการลงทุนและการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล โดยเป็นคำถามปลายปิดทั้งหมด 6 คำถาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการลงทุน รูปแบบของผลตอบแทนที่คาดหวัง การประเมินความเสี่ยง ประสิทธิภาพการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ระยะเวลาที่ลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล และสินทรัพย์ดิจิทัลที่ลงทุน

ส่วนที่ 3 คำถามทดสอบความรู้ความเข้าใจในการลงทุน การซื้อขาย E-book และสินทรัพย์ดิจิทัล โดยมีทั้งหมด 12 ข้อ คิดเป็น 12 คะแนน โดยเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 คำถามเพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล มีทั้งหมด 5 คำถาม และความคิดเห็นต่อการซื้อหนังสือเพื่อสะสม มีทั้งหมด 7 คำถาม ซึ่งรูปแบบของคำถามเป็นแบบ Rating Scale มีทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ค่อนข้างเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยแต่ละระดับมีพิสัยของคะแนน 0.8 คะแนน แจกแจงได้ดังนี้ ไม่เห็นด้วย คะแนนอยู่ที่ 1.00 - 1.80 ไม่ค่อยเห็นด้วย คะแนนอยู่ที่ 1.81 - 2.60 ไม่แน่ใจ คะแนนอยู่ที่ 2.61 - 3.40 ค่อนข้างเห็นด้วย คะแนนอยู่ที่ 3.41 - 4.20 เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนอยู่ที่ 4.21 - 5.00 และคำถามสำรวจความสนใจลงทุนใน E-book ที่เป็นรูปแบบ NFT ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด

วิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่จัดเก็บโดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 คำถามความรู้ทั่วไปด้านการลงทุนและสินทรัพย์ดิจิทัล ส่วนที่ 3 คำถามทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการลงทุน สินทรัพย์ดิจิทัลและการซื้อขาย E-book ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

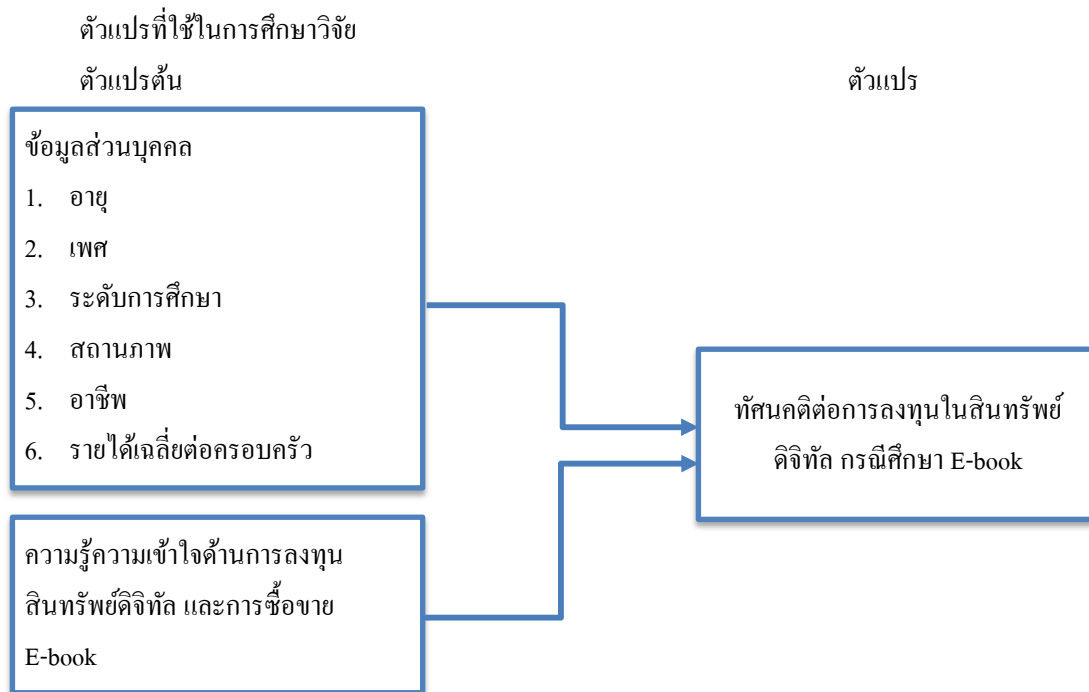
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้วิธีการทำตารางไขว้และการทดสอบไคสแควร์เพื่อหาค่าสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่กำหนด โดยใช้โปรแกรม Excel ทำการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา และค่าสถิติเชิงอนุมาน แบ่งตามสัดส่วนได้ดังนี้ 1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ระยะเวลาในการอ่านหนังสือ ประเภทของหนังสือที่อ่าน จุดประสงค์ของการซื้อหนังสือ และความคาดหวังของราคา E-book เทียบกับราคาหนังสือ ใช้การวิเคราะห์สถิติทั่วไป ได้แก่ การแจกแจงความถี่ในรูปแบบร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. ข้อมูลความรู้ทั่วไปด้านการเงินการลงทุนและการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ได้แก่ ประสิทธิภาพการลงทุน ความคาดหวังผลตอบแทน การประเมินความเสี่ยง ประสิทธิภาพการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ระยะเวลาที่ลงทุน และสินทรัพย์ดิจิทัลที่ลงทุน ใช้การวิเคราะห์แบบตารางไขว้และ การทดสอบไคสแควร์ 3. ข้อมูลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุน สินทรัพย์ดิจิทัล และการ

ซื้อขาย E-book ใช้การวิเคราะห์โดยการนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามมาวัดผลคะแนนเชิงสถิติ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4. การทดสอบสมมติฐาน ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นด้านการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล 5 ข้อ และความคิดเห็นด้านการซื้อหนังสือเพื่อสะสม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ควบคู่กับการคำนวณไคสแควร์ และตารางไขว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาออกแบบไว้ โดยการวิเคราะห์ผลการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การรายงานผลการวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนาจากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน จากทุกข้อคำถาม และ 2. การรายงานผลการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน สำหรับทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ด้วยการทดสอบ Chi-Square

จากข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลด้านอายุพบว่า ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่อยู่ระหว่าง 26-35 ปี มี 182 คน คิดเป็น 45.50% อันดับที่ 2 อายุระหว่าง 36-45 ปี มี 78 คน คิดเป็น 27.25% อันดับที่ 3 อายุระหว่าง 18-25 ปี มี 78 คน คิดเป็น 19.50% อันดับที่ 4 และอันดับที่ 5 คืออายุระหว่าง 46-55 ปี (25 คน คิดเป็น 6.25%) และอายุระหว่าง 56-65 ปี (6 คน คิดเป็น 1.50%) ตามลำดับ และพบว่าไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีและอายุมากกว่า 65 ปี ด้านเพศพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็น 52.50% รองลงมาเป็นเพศชาย 185 คน คิดเป็น 46.25% และสุดท้ายเพศทางเลือกอีก 5 คน คิดเป็น 1.25% ด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีจำนวน 271 คน คิดเป็น 67.75% ตามมาด้วยผู้ที่จบ

การศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 102 คน คิดเป็น 25.50% ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาจำนวน 14 คน คิดเป็น 3.50% และสุดท้ายระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็น 3.25% ด้านสถานภาพพบว่า สถานภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่มีคู่ครองจำนวน 306 คน คิดเป็น 76.50% และมีคู่ครองจำนวน 94 คน คิดเป็น 23.50% ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 167 คน คิดเป็น 41.75% รองลงมาคือธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอิสระ จำนวน 122 คน คิดเป็น 30.50% ตามมาด้วยอาชีพรับราชการจำนวน 53 คน คิดเป็น 13.25% และตามมาด้วยอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ว่างงาน ลูกจ้างรัฐและแม่บ้าน ตามลำดับ โดยคิดเป็น 6.50% 4.25% 2.25% 1.25% และ 0.25% ตามลำดับ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และจากการวัดระดับความรู้ความเข้าใจสรุปได้ดังนี้ ข้อ 1 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 329 คน คิดเป็น 82.25% ตอบผิดจำนวน 71 คน คิดเป็น 17.75% ข้อ 2 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 218 คน คิดเป็น 54.50% ตอบผิดจำนวน 182 คน คิดเป็น 45.50% ข้อ 3 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 345 คน คิดเป็น 86.25% ตอบผิดจำนวน 55 คน คิดเป็น 13.75% ข้อ 4 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 332 คน คิดเป็น 83.00% ตอบผิดจำนวน 68 คน คิดเป็น 17.00% ข้อ 5 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 206 คน คิดเป็น 51.50% ตอบผิดจำนวน 194 คน คิดเป็น 48.50% ข้อ 6 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 214 คน คิดเป็น 53.50% ตอบผิดจำนวน 186 คน คิดเป็น 46.50% ข้อ 7 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 331 คน คิดเป็น 82.75% ตอบผิดจำนวน 69 คน คิดเป็น 17.25% ข้อ 8 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 356 คน คิดเป็น 89.00% ตอบผิดจำนวน 44 คน คิดเป็น 11.00% ข้อ 9 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 241 คน คิดเป็น 60.25% ตอบผิดจำนวน 159 คน คิดเป็น 39.75% ข้อ 10 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 212 คน คิดเป็น 53.00% ตอบผิดจำนวน 188 คน คิดเป็น 47.00% ข้อ 11 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 337 คน คิดเป็น 84.25% ตอบผิดจำนวน 63 คน คิดเป็น 15.75% ข้อ 12 มีผู้ที่ตอบถูกจำนวน 349 คน คิดเป็น 87.25% ตอบผิดจำนวน 51 คน คิดเป็น 12.75% กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 8.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนนคิดเป็น 72.25% และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.8433

จากการทดสอบ Chi-Square ได้ค่าดังตาราง

ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัว	Chi-Square	P-value
อายุ	45.2313	0.3168
เพศ	17.8441	0.6293
ระดับการศึกษา	50.2936	0.8205
สถานภาพ	14.1381	0.1436
อาชีพ	65.211	*0.0049
รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว	51.7961	0.0701

จากตารางที่ 4.13 การทดสอบ Chi square เพื่อหาความเป็นอิสระต่อกันระหว่างปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัวกับทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอายุ มีค่า P-value เท่ากับ 0.3168 ซึ่งอยู่ในบริเวณปฏิเสธ H_0 หมายความว่าอายุมีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี ต่อมาคือเพศ มีค่า P-value เท่ากับ 0.6293 ซึ่งอยู่ในบริเวณปฏิเสธ H_0 หมายความว่าเพศมีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่คือเพศหญิง ถัดไปคือระดับการศึกษา มีค่า P-value เท่ากับ 0.8205 ซึ่งอยู่ใน

บริเวณปฏิเสธ H_0 หมายความว่าระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับปริญญาตรี ต่อมาคือสถานภาพ มีค่า P-value เท่ากับ 0.1436 ซึ่งอยู่ในบริเวณปฏิเสธ H_0 หมายความว่าสถานภาพมีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่อยู่ในสถานะไม่มีคู่ครอง ลำดับถัดไปคืออาชีพ มีค่า P-value เท่ากับ 0.0049 ซึ่งอยู่ในบริเวณ H_0 หมายความว่าอาชีพไม่มีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานอิสระ และสุดท้ายคือรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว มีค่า P-value อยู่ที่ 0.0701 ซึ่งอยู่ในบริเวณปฏิเสธ H_0 หมายความว่ารายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวมีผลต่อทัศนคติต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล กรณีศึกษา E-book ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่กลุ่มคนส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 30,000 - 50,000 บาท

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอยู่ในช่วง 26 - 35 ปี และเป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี และยังไม่มีการมีคู่ครอง อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ที่ 30,001 - 50,000 บาท ใช้เวลาอ่านหนังสือ คอนเทนต์ออนไลน์และ E-book เฉลี่ยวันละ 61-90 นาที ประเภทหนังสือที่อ่านส่วนใหญ่เป็นประเภทบันเทิงคดี (Fiction) โดยมีจุดประสงค์การซื้อหนังสือทั้งเพื่ออ่านและเพื่อสะสม และคนส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นด้านราคาหากมีการเปลี่ยนจากหนังสือเล่มเป็น E-book อยู่ที่ราคาต่ำกว่า 70% ของหนังสือเล่ม

5.2 การศึกษาความรู้ทั่วไปด้านการลงทุนและสินทรัพย์ดิจิทัล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การลงทุนในสินทรัพย์พื้นฐาน โดยมีความคาดหวังผลตอบแทนแบบกำไรสะสม และยังเป็นผู้ที่เป็กลางต่อความเสี่ยง ทั้งนี้ยังมีการสอบถามถึงประสบการณ์การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลพบว่า คนส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ส่วนใหญ่ก็มีระยะเวลาการลงทุนไม่ถึง 1 ปี โดยสินทรัพย์ส่วนใหญ่ที่ลงทุนจะเป็น Cryptocurrency

5.3 การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการลงทุน สินทรัพย์ดิจิทัล และการซื้อขาย E-book

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจนี้มีจำนวน 12 ข้อ โดยคำตอบมีหลายตัวเลือก หากตอบถูกจะได้รับ 1 คะแนน หากตอบผิดจะได้รับ 0 คะแนน จากการศึกษพบว่า คะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 8.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.8433 สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความรู้ทางการเงินสินทรัพย์ดิจิทัล และการซื้อขาย E-book ในระดับปานกลาง

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบ Chi-Square Test ที่มีค่า 0.05 แสดงถึงนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นต่อการซื้อหนังสือเพื่อสะสมกับความสนใจการลงทุนทางเลือก กรณีศึกษา E-book แสดงให้เห็นว่า คนจะซื้อเพื่อสะสมจากปัจจัยดังนี้ คือ เป็นหนังสือขายดี ,เป็นหนังสือพิมพ์ครั้งที่ 1 และเป็นหนังสือรุ่นพิเศษ ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของคุณลินิน จารุเชียร (2559) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหนังสือของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกซื้อหนังสือมีอยู่ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ด้านตัวหนังสือ เช่น เนื้อหา ปกหนังสือ การจัดเล่ม เป็นต้น กับด้านการผลิตและจำหน่าย เช่น ชื่อเสียงของสำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ เป็นต้น โดยซึ่ง 3 ปัจจัยที่มีนัยสำคัญของผู้ศึกษาอยู่ในองค์ประกอบทั้งสองข้อนี้ด้วยเช่นกัน

ผลการทดสอบ Chi-Square Test ที่มีค่า 0.05 แสดงถึงนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นต่อการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลกับความสนใจการลงทุนทางเลือก กรณีศึกษา E-book แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้คนในกลุ่มตัวอย่างลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล มีปัจจัยดังนี้ ได้แก่ สินทรัพย์ดิจิทัลมีมูลค่าในตนเอง ความเข้าถึงง่ายของสินทรัพย์ดิจิทัลและความปลอดภัยของสินทรัพย์ดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการยอมรับการใช้เงินดิจิทัลและบิตคอยน์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในกรุงเทพมหานคร (เกียรติกร, 2561) ซึ่งพบว่าผู้คนกลุ่ม Millennials มีการยอมรับว่า Cryptocurrency เข้าถึงได้ง่ายและใช้งานได้ง่าย แต่ยังไม่มีการกล่าวถึงความปลอดภัยของสกุลเงินดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กษิต สังกีเพชร. (2562). การตัดสินใจลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร, การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เกียรติกร เทียนธรรมชาติ. (2561). อิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับใช้เงินดิจิทัล (บิตคอยน์) ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ณัฐวุฒิ เจนวิทยาโรจน์. (2563). การเงินเชิงพฤติกรรม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ลินิน จารุเชียร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหนังสือของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล, การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อลิสา ชีระศักดิ์พงษ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้งาน Bitcoin. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- F. Regner, A. Schweizer and N. Urbach. (2019). “NFT-Practice Non-Fungible Tokens as Core Component of a Blockchain-based Event Ticketing Application”, FIM Research Center
- Hardwin Spengelink. (2014). “The adoption process of cryptocurrency”. [ออนไลน์] สืบค้นจาก https://essay.utwente.nl/65677/1/Spengelink_MA_MG.pdf
- Marc Andreessen. (2014). **Why Bitcoin Matters**. The New York Times.
- Wayne W. LaMorte. (2019). “Diffusion of Innovation”. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://sphweb.bumc.bu.edu/otlt/mph-modules/sb/behavioralchangetheories/behavioralchangetheories4.html>